

Antoni van Leeuwenhoek en de kleine diertjes

LANG GELEDEN STOND er aan een grachtje in Delft een winkel die Het Gouden Hoofd heette. In de winkel stond Antoni van Leeuwenhoek. Hij verkocht spullen aan mensen die zelf kleren wilden maken: naalden, draden en stoffen.

Antoni had het vak geleerd van een lakenkoopman. Hij leerde Antoni hoe hij door een vergrootglas moest kijken naar de draadjes waarvan de stof geweven was. Na een poosje kon Antoni de kwaliteit van alle stoffen beoordelen, of het nu ging om Chinese zijde, Vlaams linnen, Leids laken of wol uit Drenthe. Dat turen door zo'n vergrootglas vond Antoni het leukst van alles. Maar erg duidelijk zag hij het allemaal niet.

Dat bracht Antoni op een idee: hij ging zijn eigen lenzen maken. Hij nam een druppel glas en sleep die net zo lang tot hij er een nieuw instrument mee had gemaakt: een microscoop. Hij maakte de ene na de andere microscoop. Door zijn zelfgemaakte instrumenten keek de Delftse winkelier niet alleen naar draadjes linnen, laken en zijde, maar ook naar een haar, een druppel slootwater en de staart van een

kikkervisje. Hoe beter de microscopen werden, hoe meer Antoni kon zien.

Op een dag deed Antoni een bijzondere ontdekking. Hij schraapte wat viezigheid van zijn tanden en bekeek het door de microscoop. Tussen de viezigheid kropen kleine diertjes!

Diezelfde dag kwam er een oude man in de winkel die nog nooit zijn tanden had schoongemaakt. 'Mag ik met een houtje wat viezigheid van je tanden schrapen?' vroeg Antoni. De man vond het best. Antoni tuurde door het lensje van de microscoop en schrok zich een hoedje. Het krioelde van de beestjes! Het leek wel of die beestjes bezig waren de tanden van de vieze man op te eten. Antoni nam zich voor om vaker zijn tanden te poetsen.

Om nog meer tijd te kunnen besteden aan zijn hobby, nam Antoni van Leeuwenhoek iemand aan om in de winkel te staan. Vanaf die tijd was de microscopenbouwer meestal te vinden in zijn werkplaats achter de winkel. Elke dag deed hij nieuwe ontdekkingen. Ook in een druppel slootwater zwommen kleine beestjes rond. En in het staartje van een kikkervisje zag hij banen waardoor bloed stroomde.

Van alles wat hij zag, maakte hij tekeningen. Bij de tekeningen schreef hij op wat hij precies had gezien en wat dat volgens hem kon betekenen. Hij stuurde lange brieven naar professoren in Engeland.

Uit de hele wereld kwamen mensen bij Antoni op bezoek. Ze keken door zijn microscopen en konden met eigen ogen de kleine diertjes zien. Een van de bezoekers was zelfs een keizer, uit een ver land.

Deze tsaar Peter de Grote voer op een luxe trek-schuit van Vlissingen naar Amsterdam. Toen hij in Delft kwam, ging hij van boord om naar de winkel van Antoni te wandelen. Maar al snel kwamen er zo veel mensen kijken dat er geen doorkomen aan was.

De tsaar stuurde een boodschapper naar de winkel van Antoni. 'De tsaar van Rusland wil u graag ontmoeten,' zei de man. 'Wilt u zo vriendelijk zijn een paar van uw kijkers in te pakken en met mij mee te gaan?'

En zo ontmoetten de tsaar van Rusland en de grote ontdekker van Delft elkaar op een boot op het water van de Schie.

'Wil je me laten zien hoe zo'n microscoop werkt?' vroeg de tsaar.

'Graag,' zei Antoni en hij zette zijn spullen klaar.

Het duurde even, maar na een poosje zag ook de tsaar het leven in een druppel slootwater en de diertjes in het vuil dat hij onder zijn nagels vandaan had gehaald.

'Wat heb je nog meer ontdekt?' wilde de tsaar weten.

'Ik durf het bijna niet te vertellen,' zei Antoni, 'maar ik heb ontdekt hoe de mens wordt gemaakt.'

'Vertel eens,' zei de tsaar nieuwsgierig.

Verlegen vertelde Antoni: 'In de buik van de moeder groeien eitjes. In de balletjes van de vader groeien

zaadjes. Die zaadjes kun je met het blote oog niet zien, maar wel door de lens van mijn microscoop.'

'Het is niet te geloven!' riep de tsaar. 'Je hebt het wonder van het leven ontdekt.'

'Mag ik vragen wat u in ons land komt doen?' vroeg Antoni.

'Ik wil graag leren om schepen te bouwen.'

'Waarom?'

'Jullie land is rijk geworden door de handel,' zei de tsaar. 'Dat komt vast omdat jullie schepen over de hele wereld varen.'

'Dat is ook een belangrijke ontdekking,' zei Antoni lachend.

'Precies,' zei de tsaar, 'als je maar nieuwsgierig bent, kun je veel van elkaar leren. Kent u trouwens die man met de verrekijker?'

'U bedoelt Christiaan Huygens?' vroeg Antoni. 'Met zijn kijker tuurt hij naar de grote ruimte. Ik kijk liever naar het allerkleinste.'

'Dat is grappig,' zei de tsaar. 'Christiaan Huygens kijkt door zijn kijker om een wereld te ontdekken die nog verder weg is dan de verste verte. En u, meneer Van Leeuwenhoek, kijkt door uw lens en ontdekt een wereld die nog dichterbij is dan het dichtste bij.'

'Dat hebt u mooi gezegd,' zei Antoni glimmend van trots. 'Mag ik u een van mijn microscopen geven?' Natuurlijk was de tsaar van Rusland blij met het bijzondere cadeau.

En zo... is het echt gebeurd.